

Dvojazyčná lexikografie a SLÚ AV ČR

Akademie věd
České republiky

**SLOVANSKÝ
ÚSTAV** Akademie věd
České republiky

věda
kolem
nás
co to je...

128

Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., je veřejnou výzkumnou institucí zřízenou Akademií věd České republiky. Byl založen z iniciativy T. G. Masaryka a svou činnost zahájil v roce 1928. Od roku 1953 je začleněn mezi akademická pracoviště. Činnost ústavu byla přerušena během druhé světové války a následně ještě v letech 1964–1992. K obnovení pracoviště došlo v roce 1992, jako samostatný právní subjekt funguje od roku 1998. Slovanský ústav se zabývá primárně výzkumem slovanských jazyků a literatur ze synchronního a diachronního hlediska. Přestože těžiště výzkumu představují filologické disciplíny, přesahuje odborné zaměření rovněž do historických věd. Z těchto oblastí lze zmínit především byzantologii a výzkum činnosti emigrace z ruského impéria v meziválečném Československu. Součástí pracoviště je rovněž veřejně přístupná knihovna, čítající přes 80 000 oborově zaměřených publikací a časopisů slavistického a byzantologického zaměření.

Ústav vydává tři mezinárodně uznávané recenzované časopisy:

- *Byzantinoslavica. Revue internationale des études byzantines*
- *Germanoslavica. Zeitschrift für germano-slawische Studien*
- *Slavia, časopis pro slovanskou filologii.*

Dvojazyčná lexikografie a SLÚ AV ČR

Od samého počátku své existence se Slovanský ústav zabýval mimo jiné problematikou srovnávací slovanské jazykovědy. Mezi vydanými publikacemi najdeme *Rusko-český slovník* L. V. Kopeckého (1. vydání 1937, 2. vydání 1946), probíhaly zde také práce na *Polsko-českém slovníku* B. Vydry. Oba tyto slovníky byly výsledkem aktivní činnosti slovníkové komise, která působila od roku 1932 za účasti řady významných lingvistů. V poválečném období se tvorba překladových slovníků stala významnou součástí činnosti ústavu. Mnohé úkoly obsahově a zčásti i personálně navazovaly na lexikografické projekty předválečného Slovanského ústavu. Byl to zejména *Velký rusko-český slovník*, jehož hlavním redaktorem byl L. V. Kopeckij, dalšími redaktory B. Havránek a K. Horálek. V roce 1947 vyšel *Polsko-český slovník* B. Vydry, na který navázal v roce 1953 *Česko-polský slovník* B. Vydry za spolupráce K. Olivy (gramatická příloha) a J. Z. Svobody. Dvoudílný *Polsko-český slovník*, na němž se ve Slovanském ústavu začalo pracovat v padesátých letech, vydalo Nakladatelství Academia až v letech 1994–1995. V rámci Slovníkové komise vznikl pod redakcí Václava Poláka také *Albánsko-český slovník*. Práce byly završeny koncem čtyřicátých let, rukopis se však po autorově zatčení ztratil. *Bulharsko-český slovník* Karla Hory vyšel v roce 1959, v roce 1960 pak dvousvazkový *Česko-maďarský slovník* Lászla Dobossyho, na jehož titulním listě bylo uvedeno: „Rukopis slovníku revidoval, upravil a doplnil pracovní kolektiv maďarského slovníku Slovanského ústavu ČSAV pod vedením Alfonse Waltera za vědecké spolupráce Vladimíra Skaličky.“ V roce 1961 vydalo Státní pedagogické nakladatelství *Rumunsko-český slovník*, jehož autorem byl Jiří Staca a na němž spolupracovali V. Hořejší, I. Săcăreanu a Z. Wittoch. Koncem šedesátých let se K. Hora rozhodl, že zpracuje také makedonsko-český slovník. První verze byla dokončena v polovině sedmdesátých let, slovník však kvůli nepříznivým okolnostem čekal na vydání řadu let, během nichž byl několikrát doplňován a upravován. Vyšel až v roce 1999, doplněný o gramatickou přílohu vypracovanou F. V. Marešem. V roce 1982 vyšel v Nakladatelství Academia *Srbocharvátsko-český slovník* zpracovaný lexikografickým kolektivem pod vedením J. Sedláčka. Slovanský ústav plánuje digitalizaci všech těchto slovníků.

Počátkem 21. století se v oddělení připravoval také chorvatsko-český slovník založený na elektronickém *Pražském korpusu chorvatštiny*, z personálních důvodů však bohužel nebyl dokončen.

Slovinsko-český slovník

Od roku 2002 vznikl ve Slovanském ústavu nový slovinsko-český slovník, který po dokončení obsahuje přibližně 25 500 hesel. V letech 2002–2007 byl tvořen heslář, vycházející zejména z výkladového slovníku spisovné slovinštiny a dvojazyčných slovníkových příruček (slovinsko-německý, slovinsko-anglický a slovinsko-francouzský slovník), postupně též z korpusových zdrojů. Paralelně s touto činností byla excerpována terminologie vybraných oborů (právo, ekonomika, informatika, zoologie ap.), která byla do slovníku také zahrnuta. Měla by v něm tak být kromě obecné slovní zásoby reprezentativně zastoupena i slovní zásoba používaná v publicistice, uměleckých a odborných textech.

V roce 2007 začala práce na samotných heslových statích, a to s použitím programu TshwaneLex společnosti TshwaneDJe Human Language Technology. Elektronická verze slovníku umožní vzájemné propojování hesel, resp. vzájemné odkazování (např. mezi synonymy, určitými a neurčitými přídavnými jmény ve slovinštině apod.). Samostatnou část slovníku tvoří přehled zeměpisných názvů a zkratk a základní gramatický úvod, jehož cílem je usnadnění práce se slovníkem. Slovník byl odevzdán do tisku.

Leontij Vasiljevič Kopeckij

Leontij Vasiljevič Kopeckij (foto archiv ústavu)

Nejvýznamnější roli v oblasti slovníkové tvorby však od počátku hrály překladové slovníky ruštiny a ukrajinštiny. Za zakladatele moderní české dvojjazyčné lexikografie lze bezesporu považovat Leontije Vasiljeviče Kopeckého (1894–1976). V roce 1923 přijel do Československa jako jeden z tisíců ruských porevolučních emigrantů, absolvoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, kde poté působil jako docent a vedoucí katedry rusistiky. Od třicátých let 20. století učil ruštinu na Vysoké škole obchodní (nyní VŠE), po roce 1945 vyučoval na Filozofické a Pedagogické fakultě UK a také na Českém vysokém učení technickém. Je autorem několika učebnic ruštiny pro Čechy a řady slovníků. Především však vytvořil metodiku zpracování překladových slovníků slovanských jazyků a zformuloval základní principy lexikografické práce.

Své vědecké myšlenky a postupy realizoval zvláště při tvorbě *Velkého rusko-českého slovníku*, který byl vydán pěti

Slovanského ústavu a jeho slovníkové komise, vedené profesorem Havránkem, za spolupráce Československo-sovětského institutu a Slovanského semináře Univerzity Karlovy v Praze. Toto kolosální lexikografické dílo zpracoval kolektiv pod vedením L. V. Kopeckého, B. Havránka a K. Horálka.

Velký rusko-český slovník

Přípravné práce byly zahájeny v lednu 1947, byly formulovány pokyny pro autory a začalo shromažďování materiálu. Na této činnosti se podíleli studenti rusistiky Univerzity Karlovy, později také studenti pražské Pedagogické fakulty, Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Filozofické a Pedagogické fakulty

Masarykovy univerzity v Brně. Okolo Kopeckého se postupně zformoval lexikografický kolektiv, jehož členové v roce 1948 začali zpracovávat slovníková hesla, v roce 1949 pak L. V. Kopeckij, B. Havránek a K. Horálek přistoupili k jejich redigování. Za základ posloužil materiál obsažený ve dvou nejnovějších výkladových slovnících ruštiny. Tam, kde dostatečně neodrážel pohyb ve slovní zásobě po roce 1945, byl doplněn systematickou excerpcí, a to jak beletrie, tak politické a odborné literatury, různých novin a časopisů. Stávalo se tudíž, že se v tomto slovníku objevila slova do té doby nezachycená v žádném z výkladových slovníků ruštiny (například *кроссворд*, *бульдозер* aj.). Slovník vycházel v letech 1952–1964, excerpce však pokračovala po celou dobu jeho vzniku a bylo nashromážděno velké množství nového lexikálního materiálu. Také proto bylo rozhodnuto vydat ještě 6. svazek, *Doplňky*, který tak lze považovat za jakýsi slovník neologizmů. Svým rozsahem a kvalitou *Velký rusko-český slovník* daleko překračoval hranice své doby a rovněž v současnosti je vysoce ceněn uživateli i odborníky jak u nás, tak v Rusku.

Po vydání *Velkého rusko-českého slovníku* pokračoval v té době již zkušený kolektiv v lexikografické práci. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století vznikl pod vedením L. V. Kopeckého, J. Filipce a O. Lešky dvousvazkový *Česko-ruský slovník* (1973), pod redakcí L. V. Kopeckého a O. Lešky také dvousvazkový *Rusko-český slovník* (1978). Oba tyto slovníky byly vydány ve spolupráci se sovětským nakladatelstvím Русский язык (Russkij jazyk) a byly určeny jak pro české, tak pro ruské uživatele; úvod a veškeré informace o slovníku jsou v nich vytištěny paralelně v češtině i v ruštině. O. Leška vypracoval pro každý z nich velmi podrobnou gramatickou přílohu.

Velký česko-ruský slovník

V průběhu prací na dvousvazkových slovnících se začala rodit myšlenka vytvořit pandán, tedy protějšek, k šestisvazkovému *Velkému rusko-českému slovníku*. Byla vypracována koncepce, kterou však bylo třeba v průběhu práce na 1. dílu modifikovat, jelikož se ukázalo, že velmi podrobně strukturovaný lexikální materiál vydá na více než na původně zamýšlený třísvazkový slovník. Po úspěšných jednáních s vedením ČSAV o navýšení rozsahu byl tento slovník zpracováván už jako pětisvazkový, a to pod vedením Nikolaje Savického, který se stal počátkem sedmdesátých let minulého století jeho hlavním redaktorem.

Heslář vycházel ze čtyřsvazkového *Slovníku spisovného jazyka českého*, slovní zásoba však byla čerpána také ze všech dostupných odborných slovníků, jak překladových, tak výkladových, z encyklopedií a v neposlední řadě, stejně jako u všech předchozích slovníků, také z bohaté vlastní excerpce. Již velmi zkušený tým lexikografů při své práci aplikoval Kopeckého principy a metodiku založené na myšlence, že slovníkové heslo má být zpracováno tak, aby uživatel dostal veškeré informace gramatické, syntaktické i stylistické, které by mu umožnily slovníkový materiál správně použít při překladu. V heslech jsou uváděny synonymické řady ekvivalentů, k jejichž správnému výběru slouží nejběžnější, snadno přeložitelné kontexty uváděné v závorkách; komplikovanější, z hlediska překladu problematická nebo zajímavá spojení, polovětné nebo větné celky jsou překládány celé. Jednotlivé významy v polysémních heslech jsou specifikovány vysvětlivkami, případně synonymy nebo

Leontij Vasiljevič Kopeckij a kolektiv lexikografů *Velkého rusko-českého slovníku* (foto archiv ústavu)

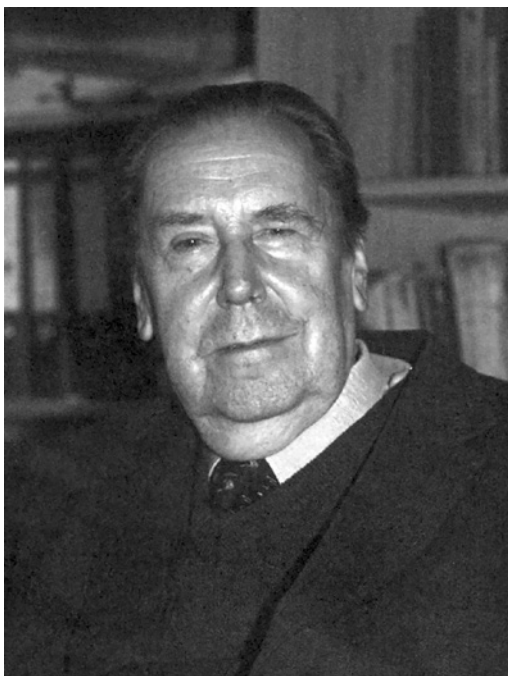
antonymy uváděnými v závorce. Bohatě je též zastoupena frazeologie a terminologie. Na rozdíl od většiny běžných překladových slovníků jsou zde i hesla encyklopedického charakteru – jména významných osobností z celého světa, zeměpisné názvy, ale i latinské citátové výrazy, zkratky ap., např.:

Newton [njútn], -a *m.* Isaac [ajzek] Н. Исаак Ньютон *английский физик и математик (1643–1727)*

■ *fyz.* N-ovy zákony *законы Ньютона.*

Zpracovávání probíhalo v několika etapách: začínající a méně zkušení pracovníci rozepisovali na lístečky formátu A5 po částech jednotlivá hesla, každé slovní spojení zvlášť, a pokud to bylo možné, připojovali k nim i ekvivalenty. Ruští rodilí mluvčí ověřovali správnost ekvivalentů, bohemisté se zamýšleli nad stavbou hesla a jeho obsahem z hlediska českého jazyka a českého uživatele. Terminologii kontroloval a doplňoval zkušený terminolog na základě odborné literatury. „Závěreční“ redaktori výsledky předchozí činnosti revidovali a dávali heslům jednotnou podobu. Písařky potom text přepisovaly, a to buď na dvou samostatných psacích strojích, kdy nejdříve na latinkovém napsaly českou část textu a potom na druhém, azbukovém, do vynechaných míst vpisovaly ruské překlady, nebo na speciálním psacím stroji, u něhož byly latinková a azbuková klávesnice spojeny jedním společným válcem. Sešity přepsaných rukopisů byly posílány do Moskvy, do partnerského Institutu ruského jazyka AV SSSR, jehož pracovníci působili jako konzultanti, a tam procházely závěrečnou jazykovou kontrolou.

Práce probíhaly v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století. První dva díly byly připraveny do tisku a odevzdány do Nakladatelství Academia počátkem roku 1990. Vzhledem ke společensko-politickým událostem a předpokladu, že o tento typ slovníku nebude zájem, je nakladatelství odmítlo. Bohužel ani z finančních důvodů nebylo možné slovník publikovat. Další práce byly proto postupně utlumovány, 4. a 5. díl slovníku nebyly dokončeny a 21 834 stran strojopisu pak zůstávalo dlouho nevyužito. Nakonec se našly omezené finanční prostředky, takže se je podařilo naskenovat, provést technickou redakci textu ve Wordu a převést do podoby elektronické databáze. Slovník obsahuje obrovské množství unikátního lexikografického materiálu odrážejícího politickou a společenskou situaci i každodenní život nejen doby svého vzniku, ale i celého minulého století, proto bylo rozhodnuto, že bude dokončen a zpřístupněn veřejnosti, ačkoliv vzhledem k výjimečnému

Nikolaj Savický

(foto archiv ústavu)

čapnul ho za klopú kabátu он схватил его за ла́цкан пиджака;

čapl n. čapnul ji za ruku он поймáл её зá руку. || 2. (=do-

padnout; špiona, zloděje) поймать spis., схватить spis.,

заца́пать něspis., сца́пать něspis.; při činu накры́ть ho-

vor.; čapli n. čapnuli ho na hraniciách (když utíkal) eró

схватили на границе

čárovitý (krk) журавли́нный, как у журавля; č-é pohy жура-

влинные нѳги, нѳги как у а́иста **н.** как у ца́пли **н.** как у жу-

равля; (postava) долговязый novor.

čára , -y ž || l. rovná, oblá, lomená линия, jen rovná чер-

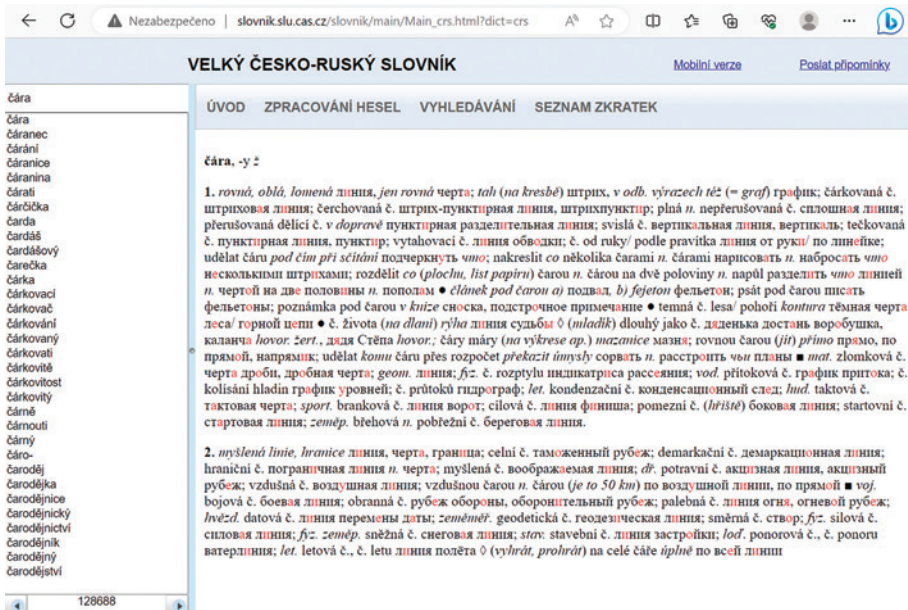
tá; tah (na kresbě) штрих, v odb. výrazech též (=grať) рпá-

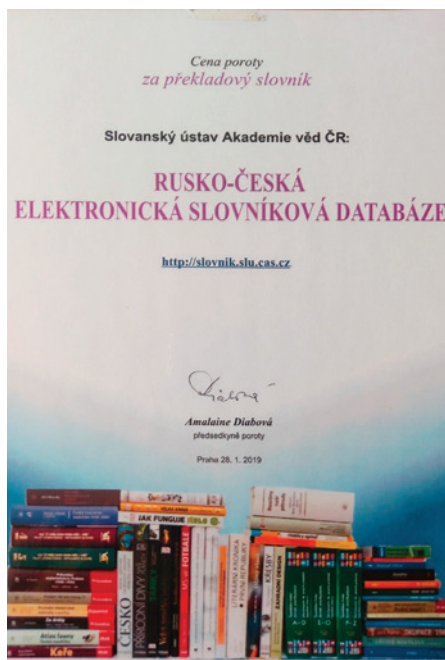
фик; čárkovaná č. штриховая линия; čerchovaná č. штрих-

пунктирная линия, штрихпунктир; plná n. nepřerušovaná / ~~plná n. nepřerušovaná~~ č.

сплошная линия; přerušovaná dělicí ^{č.} v dopravě пунктирная

разделительная линия; svislá č. вертикальная линия, вер-

Ocenění Jednoty tlumočnicků a překladatelů za lexikografická díla Slovanského ústavu AV ČR
(foto L. Novosad)

rozsahu není možné text kompletně zrevidovat a aktualizovat. Ukázalo se také, že se velká část dvou nedokončených dílů zachovala alespoň v podobě základního zpracování na lístečcích. Slovníková hesla jsou nyní z lístečků přepisována přímo do databáze a následně redigována, chybějící úseky jsou zpracovávány kompletně, a to tak, aby byl zachován jednotný ráz celého slovníku (v současné době obsahuje více než 128 000 hesel v různých stadiích rozpracovanosti). Technické možnosti elektronické databáze (filtrování, automatické linky) mohou být využity pro vyhledávání úzce specifikovaných skupin slov (např. terminologie, zdrobněliny apod.). Práce probíhaly i díky finančním prostředkům z programu „Paměť v digitálním věku“ Strategie AV21. Slovník je postupně zveřejňován na webových stránkách Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., na adrese <http://slovník.slu.cas.cz>. V roce 2019 byly zpřístupněny první dvě části, A–K (37 926 hesel) a L–O (23 586 hesel), v roce 2020 3. část, P–Ř (25 994 hesel) a 4. část, S–U (21 744 hesel), v roce 2021 5. část, V–Y (8421 hesel). Celkem je tedy v současné době k dispozici 117 684 hesel, a to i ve verzi pro mobilní telefony. Slovník (první dvě části) získal čestné uznání v soutěži Jednoty tlumočnicků a překladatelů Slovník roku 2020.

Ruské a ukrajinské slovníky po roce 1989

Období společensko-politických změn, probíhajících jak v tehdejší Československu, tak v Sovětském svazu, s sebou přineslo příliv nových slov v obou jazycích a poskytl tak lexikografickému kolektivu, tehdy již výrazně menšímu, nové pole působnosti. Záplavu nové slovní zásoby bylo třeba lexikograficky zpracovat – právě na to se zaměřil grantový projekt GA ČR „Popis nové slovní zásoby s využitím počítačové techniky“ (1994–1996). Na základě shromážděného materiálu byl vytvořen *Rusko-český a česko-ruský slovník neologizmů*, obsahující okolo 2000 hesel, vydaný v roce 1999 Nakladatelstvím Academia. Na rozdíl od předchozích slovníků s podrobně rozpracovanými heslovými statěmi se tento slovník snaží ukázat jazyk v pohybu a jeho stav v daný moment, proto se heslář tohoto slovníku může na první pohled jevit jako nesourodý. Obsahuje neologizmy jako takové včetně okazionálních, obecně používané termíny z různých oborů, zvláště z oblasti ekonomiky, financí, výpočetní techniky ap., ale také slova z různých důvodů do té doby v slovnících neuvedená, expresivní, někdy i vulgární, nebo slova dříve tabuizovaná. Autoři si mimo jiné kladli za cíl pomoci uživateli porozumět jazyku současného tisku, beletrie a filmu. Vycházeli jak z nejnovějších tištěných slovníků, tak z vlastní excerpcce, hlavně z novin a časopisů. Slovník měl pozitivní ohlas a byl velmi rychle vyprodán.

Marie Sádliková (uprostřed) na konferenci k 250. výročí narození Josefa Dobrovského v roce 2003
(foto archiv ústavu)

Shromažďování materiálu pokračovalo i po jeho vydání, a tak v roce 2004 následovalo jeho druhé, značně rozšířené vydání, obsahující přibližně 4000 hesel.

V polovině devadesátých let minulého století projevilo nakladatelství LEDA zájem o nové vydání dvousvazkového *Česko-ruského slovníku*. Pod vedením M. Sádlikové byl text původního slovníku zrevidován, upraven podle nových pravidel českého pravopisu, heslář byl značně rozšířen. Byly doplněny nové výrazy, především z oblasti ekonomiky (*dealer, leasing*), techniky a výpočetní techniky (*mobilní telefon, notebook*), politického a společenského života (*euroregion, dissent, narkomafie*), z oblasti hudby, sportu, filmu ap. Kromě spisovných slov byla doplňována i slova hovorová a nespisovná. Původně zamýšlené vyřazení slov zastaralých nebo spojených s minulým režimem bylo přehodnoceno a většina z nich byla ve slovníku ponechána, jelikož k nedávné minulosti neodmyslitelně patří a například v literatuře z té doby se vyskytují. Bylo doplněno okolo 3000 nových slov a slovních spojení. Nakladatelství LEDA tento slovník v roce 2002 vydalo pod názvem *Velký česko-ruský slovník* na CD-ROM. Stal se tak prvním česko-ruským slovníkem v elektronické podobě. Značně rozšířený (přibližně o 7000 slov a slovních spojení) pak vyšel v roce 2005 i v tištěné podobě. Přílohou k němu je slovník zeměpisných názvů a slovník zkratk. V roce 2006 tento slovník obsadil druhé místo v soutěži Slovník roku, pořádané každoročně Jednotou tlumočnicků a překladatelů, v kategorii cena poroty za překladový slovník.

Rusko-česká elektronická slovníková databáze

Po vytvoření několika slovníků česko-ruských se začalo uvažovat o novém slovníku rusko-českém, už však nikoli v tištěné podobě. Bylo rozhodnuto vytvořit jej v podobě elektronické databáze umožňující autorům materiál v průběhu zpracovávání modifikovat, aktualizovat, doplňovat, redigovat. Uživatel zároveň získá, kromě běžného vyhledávání ekvivalentů v heslových statích, možnost využívat například při lingvistických výzkumech nebo při výuce materiál tříděný pomocí filtrů. Po získání grantu na léta 2007–2011 začala práce na projektu „Komplexní konfrontační popis slovní zásoby ruštiny a češtiny s přihlédnutím k její dynamice“, jehož cílem bylo vytvořit lexikální databázi jako východisko pro popis aktuálního stavu slovní zásoby ruštiny ve srovnání s češtinou. Základem hesláře se staly výkladové slovníky ruského jazyka *Толковый словарь русского языка* pod redakcí S. I. Ožegova a N. J. Švedovové (1999), *Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов* pod redakcí N. J. Švedovové (2008) a *Толковый словарь русского языка начала XXI века* pod redakcí G. N. Skljarevské. Kromě toho se přihlíželo i k materiálu dvousvazkového *Rusko-českého slovníku* redaktorů L. V. Kopeckého a O. Lešky a *Rusko-českého slovníku* M. Vencovské. V první etapě práce byl na základě těchto slovníků vytvořen heslář, k němu byl přidán zredigovaný materiál *Rusko-českého a česko-ruského slovníku neologizmů* a materiál získaný excerpcí ruského tisku i beletrie. Při práci byly využívány také elektronické zdroje, například ruský jazykový portál <http://gramota.ru/>, Národní korpus ruského jazyka (<http://www.ruscorpora.ru/>), Český národní korpus (<http://ucnk.ff.cuni.cz/>), Wikipedie i nejrůznější texty volně přístupné na internetu. Vznikla koncepce slovníku a pokyny pro zpracování různých typů slovníkových hesel vycházející z principů L. V. Kopeckého

a zároveň co možná nejefektivněji propojující klasickou lexikografickou práci s novými možnostmi počítačového zpracování materiálu. Byl vytvořen odpovídající program a začalo samotné zpracovávání heslových statí, sjednocování předem připraveného lexikálního materiálu a vyhledávání odpovídajících ekvivalentů.

Základní slovní zásoba byla doplňována novými slovy a slovními spojeními z různých vrstev jazyka, především termíny z dynamicky se měnících oblastí každodenního života, jako jsou ekonomika, finance (*рефинансировать, спонсоринг*), politika, technika, výpočetní technika (*сохранить файл, вирус, хакер*), internet (*провайдер*), medicína (*магнитотерапия*), psychologie, ale také ze sféry sportu (*сноуборд, хаф-пайп, кайт, кайтсёрфинг*), hudební, televizní (*прайм-тайм*) či filmové tvorby (*сиквел, блокбастер*), kosmetiky (*антицеллюлитный, биолифтинг*) a mnoha dalších, vždy však pouze na úrovni znalostí běžného uživatele jazyka a čtenáře popularizační literatury, ne odborníka. Nešlo pouze o zcela nová hesla, k již existujícím heslovým statím byly přidávány nové významy (*смертник, салон*) nebo nová slovní spojení. Ve snaze přiblížit českému uživateli, jemuž je slovník primárně určen, stav současného ruského jazyka a ruskou realitu, byly, i když jen v určité míře, uváděny také hovorové a slangové výrazy (*тусовка, тусоваться, мент*) i výrazy dříve z různých důvodů tabuizované, a tedy ve slovnících neuváděné, se kterými se ale uživatel může setkat například při četbě současné beletrie, při sledování filmů nebo při návštěvě Ruska. Pro zařazování neologizmů jsou dána konkrétní pravidla a omezení, neuvádějí se například okazionalizmy, pojmenování členů politických stran a různých hnutí (*путинцы, антиельцинеи, явлинцы, яблочник, гимнюк, антигимнюк*) ani fanoušků sportovních klubů (*спартачи, красно-жёлтые*) ap. Vulgarizmy jsou uváděny výjimečně, jen pokud jsou běžně užívané. Slovník obsahuje také složená slova obsahující zkratku (*СВЧ-печь, ВИЧ-инфицированный*), složeniny se zkratkou v latině (*CD-плеер, DVD-производитель, SMS-сообщение, Web-страница*) jsou uvedeny v heslové statí u podstatného jména.

Specifickou skupinu mezi slovy uváděnými dříve ve slovnících zcela výjimečně tvoří výrazy církevní a náboženské. Do slovníku jsou zařazeny, ale opět jen výběrově.

To, že rozsah databáze není nijak omezen, umožňuje podrobněji rozpracovávat v samostatném hesle i slova ve většině slovníků zpravidla přihnízďovaná, jako jsou například podstatná jména slovesná, příslovce zakončená na -o tvořená od přídavných jmen, abstraktní podstatná jména, přechýlená podstatná jména, slova zdobnělá, zvrtná slovesa, slovesné vidové protějšky. To se netýká několika případů, jako jsou varianty přízvuku (*тутовник – тутовник, водоочистный – водоочистный*), varianty е – ё (*маневр – манёвр*), varianty psané dohromady nebo se spojovníkem (*фастфуд – фаст-фуд*) – ty se uvádějí v jednom záhlaví. Zpodstatnělá přídavná jména jsou zpracována jako samostatný význam příslušného přídavného jména:

больн | ой^{ADJ1}, болен, больна

1. (*ребёнок, сердце*) nemocný, churavý...

3. **больн | ой^{M114}**, -ого *m* nemocný, pacient; приём ~ых ordinace, ordinační hodiny *mn.*; **больн | ая^{F47}**, -ой *ž* nemocná, pacientka.

Příslovce začínající částicí по- (*по-русски, по-человечески*) jsou přihnízďována v hesle odpovídajícího přídavného jména:

английск | ий^{ADJ1} (*графство*) anglický; ~ий язык angličtina • ~ая булавка zavírací *n.* spínací špendlík; ~ий замок patentní zámek ■ *худ.* ~ий рожек anglický roh;

← ↻ 🔒 Nezabezpečeno | slovník.slu.cas.cz/slovník/main/Main.html 🔍 ☆ 📄 📌 📁 📧 ... 🌐

RUSKO-ČESKÁ ELEKTRONICKÁ SLOVNÍKOVÁ DATABÁZE

[Mobilní verze](#) [Poslat připomínky](#)

копоть II

копоть I

копоть II

копоть

копоть

копоть I

копоть II

копосматить

копак

копачевый

копачный

копачок

копачбарий

копачбиц

копачбица

копачбицкий

копун

копунный

копунать

копунуть

копхоз

копхозник

копхозница

копозный

копчан

копчаный

копчедан

копчеданный

копчедановый

копченогий

копченогость

копчель

копчелька

ÚVOD ZPRACOVÁNÍ HESEL VYHLEDÁVÁNÍ SEZNAM ZKRATEK

коп[от]ь ^{V37} II. -ю, -ешь nedok.

1. что чем (руку *нгои*) пичат, bodat čím do čeho; ше-бень ~ол еи ноги штерк ji pichal do nohou; мороз с ветром ~ет щекн мразивý втр пичá n. bodá do tváři.
2. *hovor. козо дават инъекце кому спis.*; ~отъ антибиотикн каму pichat antibiotika *кому* spis.; - *stov. уководь док.*
3. *козо* чем n. *без предн.* (*штыкам*) bodat koho čím n. *без предн.*; - *stov. забкоть I док.*
4. *нос.* (*е боку*) пичá kde; *пояснпу* ~ет пичá в кřiži; *сердце* n. в сердце ~ет пичá u srdce.
5. *hovor. козо чем (намечамн, замечаниямн) пичат, popichovat koho, rýpat do koho spis.* ◊ ~отъ глаза каму чем předhazovat *кому* со spis.; - *stov. уководь док.*

♦ *присловí правда глаза* ~ет pro pravdu se lidé nejvíce zlobí

74641

Пříklad slovesného a jmenného hesla v Rusko-české elektronické slovníkové databázi (foto: L. Novosad)

← ↻ 🔒 Nezabezpečeno | slovník.slu.cas.cz/slovník/main/Main.html 🔍 ☆ 📄 📌 📁 📧 ... 🌐

RUSKO-ČESKÁ ELEKTRONICKÁ SLOVNÍKOVÁ DATABÁZE

[Mobilní verze](#) [Poslat připomínky](#)

сравнение

сравнению

сравнивание

сравнивать I

сравнивать II

сравнивать III

сравнимость

сравнимый

сравнительно

сравнительный

сравнить

сравниться

сравнять

сравниваться

сражать

сражаться

сражение

сразить

сразиться

сразу

срам

срамить

срамиться

срамник

срамница

срамной

срамота

срастание

срастаться

срастись

срастить

сращение

сращивание

ÚVOD ZPRACOVÁNÍ HESEL VYHLEDÁVÁNÍ SEZNAM ZKRATEK

сравни[н]е ^{SN} -я s

1. (*разных языков, величин*) srovnání; - *stov. сравнить.*
2. (*оспорожное, позничское*) přirovnání, srovnání ◊ это не поддается (никакому) ~ю, это не идёт ни в какое ~е to nelze n. to se nedá srovnávat, to je nesrovnatelné ■ *яз. степень* ~я stupeň *přídavných jmen, příslovci; степенн* ~я stupňováni.
3. *по сравнению с předl. se 7.p., в сравнении с předl. se 7.p.* v porovnání s se 7.p., ve srovnání s se 7.p.

74641

lékár: ~ая соль hořká sůl; **po-anglicky** *přísl.* (*говорить*) anglicky $\diamond$ *hovor*: исчезнуть ~ zmizet po anglicku.

Slovníkové heslo má klasickou strukturu, která vychází z principů zformulovaných L. V. Kopeckým. Mělo by tedy být zpracováno tak, aby dávalo uživateli možnost samostatně vytvořit správnou větu v cizím jazyce. V záhlaví se uvádějí základní gramatické údaje – u podstatných jmen koncovka 2. p. jednotného čísla a rod, u přídavných jmen koncovka jmenného tvaru, pokud ho lze vytvořit, u sloves koncovka 1. a 2., respektive 3. osoby jednotného čísla a vid, u ostatních slovní druh. K ohebným slovním druhům jsou přiřazeny indexy automaticky odkazující na gramatické tabulky podrobně zpracovávající jednotlivé typy skloňování nebo časování, u přídavných jmen a příslovců, kde je to možné, i stupňování. Dále následuje stylová charakteristika, u sloves typická rekce. Pokud má heslo více významů, je každý z nich specifikován buď vysvětlivkou, nebo synonymem (za značkou =), případně antonymem (za značkou x) v závorce. V té se uvádí ve zobecněné podobě i běžný, snadno přeložitelný kontext. Slovní spojení a polovětné či větné celky, které by mohly působit uživateli problémy nebo které jsou něčím neobvyklé, se překládají kompletně. Má-li ekvivalent odlišné stylové zařazení, je u něho uvedena stylová charakteristika. Heslové stati obsahují také frazeologii a odborné termíny se zkratkou daného oboru. Ve všech ruských slovech kromě jednoslabičných je důsledně označován přízvuk.

Výběr a zpracování jazykového materiálu byly průběžně konzultovány s odborníky z Institutu ruského jazyka Ruské akademie věd v Moskvě v rámci společných mezikaderních projektů.

Elektronické zpracování otevírá autorům nové možnosti. Zkratka *srov.* automatickým linkem odkazuje podstatná jména slovesná na příslušná slovesa, zdrobněliny na výchozí slova nezdrobnělá. Propojuje navzájem také vidové dvojice a některá předponová slovesa s nepředponovými.

Počítačová databáze nabízí několik způsobů vyhledávání. Kromě zadání vyhledávaného slova jako takového je možné i filtrování podle několika kritérií: lze vyhledávat skupiny slov se stejnou kombinací písmen na začátku, uprostřed nebo na konci slova. Možné je i vyhledávání podle gramatického indexu (na základě výběru ze seznamu) nebo fulltextové vyhledávání, například hesel s nějakou společnou charakteristikou – zdrobnělin pomocí zkratky *zdrob.*, předložek přes zkratku *předl.*, termínů podle zkratk jednotlivých oborů. Seznam všech použitých zkratk nalezne uživatel na úvodní stránce, stejně jako informace o historii projektu, zpracování slovníkových hesel, možnostech vyhledávání, o autorech a použité literatuře.

Elektronické zpracování však, kromě všech výhod, přinášelo i určité technické problémy, s jakými se autoři dříve při zpracovávání tištěných slovníků nesetkávali. Bylo například nutné zavést vedle pojmu *heslové slovo* ještě pojem *klíčové slovo*, jelikož počítačový program nebyl schopen při vyhledávání odlišit slova stejně psaná, ale s rozdílnými přízvuky. Například pro heslová slova typu *замок* – *замок*, *атлас* – *атлас* tak byla zavedena klíčová slova *замок* a *замок* *2, *атлас* a *атлас* *2 a podobně.

V lednu 2014 byla hotová část *Rusko-české elektronické slovníkové databáze* ve zkušebním režimu zpřístupněna online na webových stránkách Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i. Postupně byly doplňovány další dokončené úseky. Databáze

časopis:
Latinská Amerika

téma: Paměť a vzpomínky

25.
knižní
a literární

Vůst

Svět
knihy
Praha
9

Beckov
Něm
Svět
Kau
mno
a D
na L
Ran
i C
a R
R

Předávání ceny Jednoty tlumočnicků a překladatelů; autorky (zleva): Karolína Skwarská, Eva Šlaufová, Hedvika Žirová a Iveta Krejčířová (foto archiv ústavu)

obsahuje 74 641 slovníkových hesel. Kompletně byla zpřístupněna v roce 2018, a to i ve verzi pro mobilní telefony.

Rusko-česká elektronická slovníková databáze získala v roce 2019 dvě prestižní ocenění. V soutěži Slovník roku, pořádané každoročně Jednotou tlumočnicků a překladatelů, obsadila druhé místo a zároveň získala cenu poroty v kategorii slovník.

Databáze je volně přístupná na stránkách Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., nebo na adrese <http://slovník.slu.cas.cz>.

Výzkum ruských a českých neologizmů pokračuje v rámci projektu „Rusko-český elektronický slovník neologizmů“. Na základě třídílné publikace *Новые слова и значения. Словарь-справочник* byl vytvořen rámcový heslář o rozsahu cca 4200 ruských lemmat a nyní postupně probíhá česká ekvivalentace. Výsledný slovník by měl v budoucnu rozšířit stávající *Rusko-českou elektronickou slovníkovou databázi* o výrazy publicistické či terminologické, zdokumentována bude také řada slov přejatých z angličtiny i výrazy hovorové či slangové.

Ukrajinsko-český slovník

V roce 1960 byly v ČSAV zahájeny práce na velkém ukrajinsko-českém slovníku. Příprava tohoto slovníku probíhala ve skutečnosti ve dvou etapách; počátek první z nich lze těžko přesně stanovit. Ideu vytvoření ukrajinsko-českého slovníku začal prosazovat profesor obchodní akademie v Berouně Dmytro Demčuk, který také pořídl první značně rozsáhlou excerpci, našel si několik spolupracovníků-entuziastů (až na jednu výjimku bez filologického vzdělání) a začal připravovat slovník jako soukromý tisk. Na počátku šedesátých let požádal D. Demčuk ČSAV o podporu a spolupráci a nabídl jí dosavadní výsledek své práce. Bylo nutné nově zpracovat koncepci slovníku i jeho strukturu a značně rozšířit obsah. Nezbytné bylo rovněž doplnit excerpci novým materiálem a ve shodě s představami o novém pojetí slovníku také přepracovat jeho hotové části. Postupně byl vytvořen kolektiv lexikografů. Po Demčukově smrti (v roce 1963) byl vedením slovníku pověřen Andrej Kurimský, po jeho smrti (v roce 1980) vedla práce na slovníku Růžena Šišková. Smlouva o vydání hotového díla byla uzavřena v roce 1981 s Nakladatelstvím Academia. V ještě stále normalizační atmosféře tehdejší doby byl každý ukrajinstický počín podezříván z ideologického zatížení tzv. „buržoazním nacionalizmem“, takže reálné šance na vydání slovníku byly prakticky nulové. Až do roku 1989 ležel hotový slovník v nakladatelství, oficiálně už byl dokončen, stále však byl doplňován a aktualizován.

Tento ještě nevydaný *Ukrajinsko-český slovník* se stal cenným zdrojem pro dvoudílný *Česko-ukrajinský slovník*, na kterém čeští ukrajiniisté z ČSAV spolupracovali s kolegy z kyjevského Jazykovědného ústavu AV Ukrajiny. V Praze byla zpracována kompletní obrácená excerptce *Ukrajinsko-českého slovníku*, která se stala základem slovníku *Česko-ukrajinského*, byl vytvořen heslář pro slovník a veškerý tento obsáhlý materiál byl odesílán do Kyjeva k ekvivalentaci. Ukrajiniisté ČSAV každoročně trávili dva až tři týdny v Kyjevě pracemi v redakční radě slovníku. Ten vyšel v letech 1988–1989. Autorskému kolektivu tohoto dvoudílného slovníku byla na Ukrajině v roce 1990 udělena cena Ivana Franka (R. Šišková je jako členka redakční rady jejím prvním zahraničním nositelem).

V roce 1989 se podařilo obnovit smlouvu o vydání *Ukrajinsko-českého slovníku* s Nakladatelstvím Academia a byly zahájeny korekturní práce. Nakonec slovník vyšel ve dvou svazcích: první díl v roce 1994, druhý v roce 1996. Dílo bylo prezentováno v Praze na jubilejní konferenci věnované 75. výročí založení Ukrajinské svobodné univerzity. České odborné veřejnosti – především té, která udržovala trvalé kontakty s Ukrajinou – byl slovník slavnostně představen krátce předtím, než prezident ČR Václav Havel navštívil Ukrajinu.

Ukrajinsko-český slovník byl připravován jako vůbec první velký slovník těchto dvou jazyků v lexikografické praxi. Jako takový nemohl mít pouze jediný cíl: nezaujal jen místo v české slavistické knihovně jako další z dvojazyčných slovníků – musel sloužit současně i ukrajinským uživatelům. Čechům musel nabídnout porozumění ukrajinským textům a orientaci ve významové struktuře ukrajinských lexikálních jednotek, podat nezbytnou informaci o stylové charakteristice jednotlivých slov a slovních spojení a rovněž základní údaje z ukrajinské mluvnice. Ukrajinským uživatelům měl poskytnout možnost překládat ukrajinské texty do češtiny. Slovník je orientován na současnou spisovnou ukrajinštinu; odráží lexikální a frazeologické bohatství současného jazyka spolu se současnou sémantikou, stylistickou a gramatickou normou. Přesto však – jako první ukrajinsko-český slovník – musel zahrnout i tu starší část slovní zásoby, která je nezbytná pro četbu ukrajinské klasické literatury. Proto ve slovníku nacházíme slova a slovní spojení, jež nepatří do současného obecně užívaného jazyka, slova, jež jsou na hranici tehdejší normy nebo zcela mimo ni (např. výrazy zastaralé, řídké, oblastní), pokud se vyskytují v dílech významných ukrajinských autorů. V současné době probíhá digitalizace tohoto slovníku.

Ukrajinsko-český a česko-ukrajinský slovník

V roce 2006 vyzvalo nakladatelství LEDA ukrajinisty Slovanského ústavu k zpracování nového *Ukrajinsko-českého a Česko-ukrajinského slovníku*; ten pak vyšel jako autorské dílo R. Šiškové a N. Savického v roce 2008. Slovník „odráží moderní slovní zásobu obou jazyků“ (obsahuje 24 300 ukrajinských výrazů a 33 200 jejich českých ekvivalentů v ukrajinsko-české části a 32 400 českých výrazů a 55 100 jejich ukrajinských ekvivalentů v česko-ukrajinské části). Byl určen širší veřejnosti – jak Čechům, tak Ukrajincům, kteří potřebují porozumět psaným textům a domluvit se v běžných každodenních situacích.

Předností slovníku je již samotný výběr všeobecné slovní zásoby současné češtiny a ukrajinštiny, která odráží dynamické procesy, jež v obou jazycích proběhly na konci tisíciletí, přehledné zpracování, uvádění základních gramatických údajů u heslových slov, jejich stylistické, frekvenční a oborové zařazení a široká nabídka typických kontextových charakteristik u jednotlivých významů. Slovník zahrnuje i četná běžně užívaná slovní spojení a nejobvyklejší frazeologizmy, základní odbornou terminologii z mnoha vědních oborů a nevyhýbá se ani často užívaným hovorovým, případně dokonce nespisovným výrazům. Při práci na slovníku se autoři opírali o nejnovější autoritativní ukrajinská lexikografická díla a přihlíželi též k internetovým zdrojům včetně materiálů Českého národního korpusu. Slovník o rozsahu 1026 stran je doplněn samostatným slovníčkem českých a ukrajinských zkratk.

казати, кажу́, кажу́ть ned. 1. (*людям правду*) říkat; (*непримүшено, без околїчностей*) mluvit; (*про подїї*) mluvit o čem, povídat o čem; кажу́ вам říkám vám; к. казкі́ вуправѣ́ť pohádky; він мені́ про це ка́зав říkal mi o tom; так ка́же зако́н kniž. tak praví zákon; к. да́лі mluvit dál, pokračovat ♦ ка́жуть п. лю́ди ка́жуть říká se, povídá se; загалом п. взагалі́ ка́жучи celkem vzato; іна́кше ка́жучи jinými slovy, jinak řečeno; ко́ротно ка́жучи zkrátka; не́ма що п. не́ма чо́го й к., що . . . je zbytečné říkat, že . . ., je samozřejmé, že . . .; і не ка́жі! об. не́пові́дей!; шко́да й к. škoda slov, darmo mluvit; що ви ка́жете! не́ріке́йте!; як п. як то ка́жуть jak se říká; ка́же, як з лі́сту берѣ́ об. mluví jako z partesu expr., mluví jako kniha ♦ ка́жуть jako vsuv. ргý 2. об. (*напоїти ко́ней*) pogoúčet, přikazovat; як ка́же со́вість jak kaže svědomí kniž.; -ся jen 3. os. j. mluví se, říká se, povídá se; -ння, -я s 1. (*у це́ркви*) kázání; іє́р пфен. expr. 2. podst. slov.

Slovníkové heslo v *Ukrajinsko-českém slovníku*

Ukrajinsko-český slovník neologizmů

Výzkum a popis ukrajinské slovní zásoby neskončil vydáním *Ukrajinsko-českého slovníku* v Praze a *Česko-ukrajinského slovníku* v Kyjevě. Ukrajinisté se zabývali problematikou dynamiky jazykového vývoje, průběžně byla pořizována rozsáhlá excerpcie dokumentující dynamické procesy v ukrajinské slovní zásobě. Shrnutím neologických výzkumů vznikl posléze *Ukrajinsko-český slovník neologizmů*, jehož materiál doplňuje dvoudílný *Ukrajinsko-český slovník* těmi složkami slovní zásoby, v nichž se zřetelně odrážejí dynamické změny posledních desetiletí. V letech, kdy ukrajinská společnost procházela zásadními společenskými proměnami, vystupovala naléhavě do popředí potřeba pojmenovat jevy související s novým uspořádáním společnosti, se vznikem nových vědních oborů, přeměnou národního hospodářství, veřejné správy apod. Podobně jako v češtině se objevovala nová slova ve sféře odborné i poloprofesionální – v oblasti výpočetní techniky, elektroniky, reklamy, sportu aj., často jako přejímky z cizích jazyků, anglicizmy, evropeizmy. Současné se do úzu dostávala dříve ve slovnících tabuizovaná slova z nejrůznějších slangu (mládežnického, městského, kriminálního apod.). Neologický materiál zahrnuje i slova a slovní spojení, která nejsou v dřívějších slovnících zachycena (často z důvodů tabuizace), jako je např. slovní zásoba týkající se národní identity (pozdravy, oslovení aj.), religiozity, společenských jevů předtotalitního období. Proto se slovník

Ukrajínisté Růžena Šišková a Nikolaj Savický (uprostřed a vpravo) při slavnostním uvedení slovníku (foto archiv ústavu)

neologizmů, navazující na již zpracovanou základní slovní zásobu daného jazyka, nutně jeví jako značně nesourodý. Za heslovou částí je uveden seznam běžně užívaných zkratk. Slovník je volně přístupný na webových stránkách Slovanského ústavu AV ČR, v. v. i., nebo na adrese <http://www.slu.cas.cz/ukrneo/ukrneo.html>.

Excerpce materiálu shromažďovaná jako doplněk k *Ukrajinsko-českému slovníku* probíhala s větší či menší intenzitou od roku 1987, v rámci Slovanského ústavu pak od roku 1992 jako projekt pracovně nazvaný „Ukrajinsko-český slovník nové doby“. Jako účastníci meziakademické a meziústavní spolupráce se na vzniku tohoto slovníkového materiálu podíleli také bohemisté Institutu movoznavstva NAN O. O. Potebni v Kyjevě, cílem bylo vytvoření komentované databáze ukrajinských a českých neologizmů.

ПРЕЗИДІЯ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

на своєму засіданні 6 лютого 1991 року

ПРИСУДИЛА

доктору філологічних наук
АНДЕРШУ Йосипу Фрідріховичу,

кандидату філологічних наук
НЕРУШ Ганні Ісаївні,

провідному науковому співробітнику
Інституту чеської мови ЧСАН
ШИШКОВІЙ Ружені

премію імені І. Я. ФРАНКА

за Чесько-український словник (у 2-х томах).

Президент Академії Наук УРСР

Б. Є. ПАТОН

академік
Головний вчений секретар
Президії Академії Наук УРСР

академік АН УРСР

Б. С. СТОГНІЙ

Oddělení paleoslovenistiky a byzantologie

Paleoslovenistická sekce se zabývá studiem staroslověnského a církevněslovanského jazyka a písemnictví s důrazem na památky pocházející z území dnešní České republiky (velkomoravské období, rané přemyslovské Čechy, činnost Emauzského kláštera v Praze). Výstupy tohoto výzkumu jsou například rozsáhlé staroslověnské slovníky a kritická vydání staroslověnských a církevněslovanských textů. Byzantologická sekce se zaměřuje na výzkum reálií byzantské (východořímské) říše, a to zejména z pohledu archeologie, historie a slovansko-byzantských vztahů.

Oddělení slavistické lingvistiky a lexikografie

V rámci tohoto oddělení jsou zkoumány zejména současné slovanské jazyky a nářečí – analyzovány jsou např. z pohledu vývoje slovní zásoby, slovtvorby, syntaxe a jazykového kontaktu. Nejvýznamnějšími lexikografickými výsledky jsou překladové slovníky ruštiny a ukrajinštiny, které jsou částečně zpřístupněny v digitální podobě. Dlouhou tradici má na tomto pracovišti dialektologický výzkum, který se soustřeďuje na jihokarpatská (rusínská) nářečí Slovenska a bývalé Podkarpatské Rusi. Výzkum morfologie a syntaxe se zaměřuje na porovnání tendencí v současných slovanských jazycích.

Oddělení dějin slavistiky a slovanských literatur

Pracoviště se kromě tradičního výzkumu dějin slavistiky soustřeďuje na výzkum slovanských literatur ve 20. a 21. století v evropském kontextu, částečně i s přesahem do českého prostředí. Kromě jednotlivých národních literatur se zabývá i tématy interdisciplinárními, jako je např. reflexe politického myšlení v literatuře, traumatická paměť totalitních režimů v polské, ruské a německé literatuře nebo obraz Krymu v ruské literatuře. Důležitou součástí je výzkum ruské meziválečné emigrace a jejího přínosu české vědě a umění.

Dvojazyčná lexikografie má ve Slovanském ústavu dlouholetou tradici. V průběhu desetiletí se tak objevily *Rusko-český slovník*, *Velký rusko-český slovník*, *Česko-polský slovník*, *Polsko-český slovník*, *Bulharsko-český slovník*, *Česko-maďarský slovník*, *Rumunsko-český slovník*, *Makedonsko-český slovník*, *Srbocharvátsko-český slovník*, těsně před dokončením je *Slovinsko-český slovník*.

Postupem času se pozornost zaměřila hlavně na oblast rusistickou a ukrajiniistickou. Vznikl tak pětisvazkový *Velký česko-ruský slovník* a dále dvousvazkový *Česko-ruský slovník* a *Rusko-český slovník*. Zkušenosti se předávaly z generace na generaci a tradice nebyla přerušena ani po roce 1989. Nové slovníky *Rusko-český a česko-ruský slovník neologizmů*, *Velký česko-ruský slovník* na CD-ROM i v knižní podobě zahrnovaly novou slovní zásobu. Přelomovou se stala *Rusko-česká elektronická slovníková databáze* – první slovník vytvořený v elektronické podobě, včetně verze pro mobilní telefony. *Velký česko-ruský slovník*, zpracováváný od sedmdesátých do počátku devadesátých let minulého století, dosud ale nevydaný, je nyní dokončován a také převáděn do elektronické podoby. Vydány byly i dvousvazkový *Ukrajinsko-český slovník*, *Ukrajinsko-český a Česko-ukrajinský slovník* a, v elektronické podobě, *Ukrajinsko-český slovník neologizmů*.

V EDICI VĚDA KOLEM NÁS PŘIPRAVUJEME:

Jiří Vomlel: **Bayesovské sítě**

Jan Hasil: **Odhalování minulosti Letenské pláně**

Reysa Alenzuela: **The Oriental Institute Library**

V EDICI DOSUD VYŠLO:

Filip Smolík (spolupráce Kateřina Chládková a Nikola Paillereau):

Jak se děti učí mluvit

Michal Vašíček, Růžena Šišková: **Výzkum jihoslovanských nářečí ve SLÚ AV ČR**

František Čajka: **Staroslověnské písemnictví na Velké Moravě a ve středověkých Čechách**

Edice Věda kolem nás | Co to je...

Dvojazyčná lexikografie a SLÚ AV ČR | Iveta Krejčtřová

Vydalo Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., Nakladatelství Academia. Grafická úprava dle osnovy Jakuba Krče a sazba Serifa. Odpovědná redaktorka Petra Královcová. Vydání 1., 2023. Ediční číslo 13041. Tisk **SERIFA**®, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5.

ISSN 2464-6245

Evidováno MK ČR pod e. č. E 22344

Další svazky získáte na:

www.vedakolemnas.cz | www.academia.cz